

O skupnoj knjižnici i bibliografiji

Komentar i nastavak na bolnu temu brojnih gradišćanskohrvatskih aktivistov

Nedavno (HN05/2025 str. 10-11.) je Nikola Benčić u Hrvatski novina opet pokrenuo diskusiju o skupnoj knjižnici, i – ča je po mojem mišljenju još čuda važnije – o potrebnosti bibliografiji o gradišćanskohrvatski tema u širjem smislu. Rado bi dodala neke svoje misli na ova dvojica pitanja:

U pogledu na skupnu knjižnicu ili biblioteku sam uvjeren, da nije samo pitanje, kani-mo li se miriti s 'visokimi nacionalnim bibliotekami', nego da bi morali mi kao gradišćanskohrvatska zajednica po sebi razumljivo biti dio velikih institucionaliziranih knjižnic širom Austrije. Naš jezik, naša povijest, naša kultura i publikacije moraju onde biti dostupni, početo od nacionalne biblioteke do zemaljskih i sveučilišnih knjižnic, pred svim i na odsjeki ki nas se tiču, kao na primjer na novijoj austrijskoj povijesti, muzikologiji, a pred svim i naravno na slavistici. Velikim dijelom su to, jur samo po sistemu da se neke knjige, ke se u Austriji izdaju, mora i staviti na raspolaganje određenim knjižnicam. Gledamo ali točnije, vidimo da su regali i police s „našimi“ knjigami čudakrat jako zanemareni. No, jedan veliki uspjeh po tom pitanju je bila digitalizacija Hrvatskih novin u sklopu platforme Austrijske nacionalne biblioteke ANNO. Zapravo je to bio dupli uspjeh, jer je tim naš peljajući medij sada po sebi razumljivo dio jedne od bogatijih austrijskih datarnic, a s druge strani imamo tim ogromnu digitalnu riznicu.

Ali ča je sa svim ča se publicira van državnih granic? To samo opazu neki bibliotekari ili bibliotekarice, ako imaju afinitet ili izobrazbu u tom pravcu. Mene je na primjer jako začudilo, da je Staatsbibliothek zu Berlin imala nevjerojatno bogati fundus knjig o slavenski

manjinski jezici, a tako i o gradišćanskohrvatskom, dosleknisam doznala, da je jedan od glavnih odgovornih za nabavljanje knjig u pogledu na istočnu Europu upravo izučeni slavist, ki je imao veliko zanimanje i za „manje“ jezike. Knjižnica je dakle tako dobra kot su to ljudi, ki onde djeluju i djeluju, a bibliotekarstvo je posebna struka. Voditi brigu o knjiga – svejedno ili tiskane ili elektronske – je znanost, ka se mora učiti, i u koj se mora svenek dalje izučavati. Kanimo dakle svoju biblioteku, tribaju nam dobro izobraženi bibliotekari i stručno izučene knjižničarke.

No, prvi i najvažniji korak po tom pitanju je po mojem mišljenju, da bi načelno morali znati, ča uopće sve postoji. A tim smo jur pri drugoj temi ku je Nikola Benčić diskutirao: bibliografiji. U već kom jeziku postoji izreka „dvi duše i jedna misao“ – a tako je i po ovom pitanju, jer mene jur dugo prati ista misao kao i Nikolu Benčića: Tribamo sistematski pregled o literaturi i publikacija na gradišćanskohrvatske teme, isto kao i ča je iz naših krugov svega istraživano i u bilo kom obliku objavljeno. Dakle bibliografiju „o nami“ i „od nas“, svejedno na kom jeziku. Nećete vjerovati koliko mladih studen-tov i studentic je pisalo diplomatska djela, ka su imala poveznicu u gradišćanskohrvatsku zajednicu, a to sa svake strane naših granic. Za neke se dočuje prik novin, neke se još i publicira, a za neke se samo zna, ako se kopa kroz sveučilišne knjižnice, kade stoju u skriveni regali ili pak u elektronskom repozitoriju tih bibliotekarskih sustavov. I nećete vjerovati da se o gradišćanskohrvatskom jeziku publicira i u SAD-u, i na japanskom, i u drugi dijeli svita. Sve to bi se moralo sakupljati, o svemu tomu bi tribali sistematski pregled.

Benčićevi teksti nam daju jur dobar uvid u ranije pokušaje ili pojedinačne bibliografije, ke bi bile dobre početne točke za sistematsko obdjelivanje. Tako na primjer navodi Kuzmićevu disertaciju, ka sadržava primarnu bibliografiju gradišćanskohrvatskih tiskanica do 1921., se ali nije peljala dalje. Kritični Benčićev glas spominje, da mnogi, ki su se bili uhvatili kakovoga djela u bibliografskom smislu, nisu peljali dalje svoje istraživanje nego su se povukli u privatnu domenu. Ovo moramo razumiti kao kritiku na naši struktura, na manjkanju mogućnosti, se stručno i znanstveno baviti gradišćanskohrvatskim temami. Ne moramo očekivati, da se svaki i svaka u svojem skromnom preostalom slobodnom vrmenu još i dalje zalaže za istraživanje. Istraživanje i znanost nisu hobi, nego struka. U prisposobi s ranijimi pokušaji imamo danas ali znatnu prednost, naime tehnički smo jur dugo tako daleko, da bi iz ovoga svega izgradili datarnicu, ka more rasti, se nadopuniti, ka se mora proširiti i adaptirati. Takova bibliografija bi morala biti javno dostupna i po sebi razumljivo na već jezikov. No i za ov po-duhvat kanim naglasiti da tribamo dobro izobražene ljude, ki vladaju već jezikov, ki su upućeni u znanstvene strukture, i ki znaju, kade ča iskati i najti.

I po pitanju skupne knjižnice i bibliografije vidimo opet, da se zgubljamu u fragmentirani struktura društav i na seoskoj razini, od ke se nikada nismo dalje razvili. I falu nam prilike i mogućnosti, institucije ke nisu lokalno ili stranački vezane, da bi naraščaj dostao potrebnu izobrazbu i da ljudi s određenim znanjem i dostaju perspektivu, ka ide prik kratkoročnih projektnih financiranj.

KATARINA TYRAN

CINDROF – Rodjendani u marcu: Karl Frank (1.) 65 ljet Friedrich Feršič (2.) 85 ljet Christiane Mihalić (3.) 50 ljet Mathilde Miletić (3.) 75 ljet Zorica Vujić (3.) 50 ljet Josefa Freitag (4.) 91 ljet Marija Fortunić (5.) 80 ljet Najsrdačnije čestitamo i željimo zdravlje i zadovoljstvo. Živili!

Pogrebi. U 74. ljetu života je preminula **Christine Hende**, a u 67. ljetu starosti je umrla **Charlotte Buketić**. Pokojnim željimo miran počivak do dičnoga goristanja, a ostalim izražujemo naše sužalovanje.

COGRŠTOF – Porod. Hižnikom **Petru i Luciji Lehner** se je rodio 1. februara sin, ki se zove **Paul**. Srićnim roditeljem čestitamo a malomu ditiću željimo dobar razvitak i srićnu budućnost.

ŠTIKAPRON – Rodjendan. Mnoge misli mi se kreću u glavi oko ovoga jubilara. 80. ljetu svoga života spunio je **Rajmund Ibešić** iz Štikaprona, i vrlo teško je opisati na kratki njegove vridne zasluge. Ov krugli rodjendan je svečevao s familijom, rodjaki, prijatelji kot i sa svojimi tamburaši. Pred svim tamburaši TOŠ-a znaju za njegove dugoljetne zasluge, jer pri svakom tamburaškom koncertu, peljao je Rajmund dvojezično kroz program i ponekad glumio na pozornici hrvatske skeče, i to svenek s velikim uspjehom. Naglasiti željim činjenicu, da dvojezičnost nima najbolji odziv za zalaganje i proširenje hrvatskoga jezika u ovom selu – to ima velike historične i političke uzroke -, ali ipak raste sada ova biljka dvojezičnosti u selu, tajno, tiho i mirno, kot roža na zelenom vrtu!

Jubilara Rajmunda je gonila stalna lična briga, da se očuva hrvatski jezik u selu i zato je u svojem slobodnom vrmenu pohodio hrvatske tečaje u Željenu i mnogo truda, časa i angažmana uložio, da perfekcionira i pravilno upotribljava hrvatski-standardni jezik. Ovo je njemu i uspjelo, jer članki i